הִלְכוֹת בְּרָכוֹת הַשַּׁחַר סִימָן נב נג

בְּאֵר הַגּוֹלָה פ:

א טוּר וְהַגְּהוֹת מֵימוֹנִיוֹת פֶּרֶק ד׳ מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (אות ג) וְהַכֹּל בּוֹ סִימָן כ״ז.
ב מְהָרִי״ן חֲבִיב וּמְהָרִי אֲבוּהָב.

(י) * כָּל (ו) [ו] הַבְּרָכוֹת שֶׁמְּחֻיָּב לְבָרֵךְ בַּבֹּקֶר (כל בו) (פר׳ ה) ובית יוסף (ד״ה ומ״ש) בשם מהר״י אבוהב כמו שנתבאר סימן מ״ו ומ״ז):

נג דִּין הָרָאוּי לֵירֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה. וּבוֹ כ״ו סְעִיפִים:

א א אוֹמַר (א) שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל אָדָם (ב) [א] מְעֻמָּד: **ב** (כ) * ב אֵין לוֹמַר יִשְׁתַּבַּח (ג) אֶלָּא אִם כֵּן (ד) * אָמַר בָּרוּךְ שֶׁאָמַר

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לְהִתְפַּלֵּל בְּשָׁוֶה, לֹא יוֹצִיל לְהִתְפַּלֵּל עִמָּהֶם יָחִד, כֵּיוָן שֶׁהוּא מִתְנַהֵל לְאַט וּבְמִתּוּן, וְאִם יִתְפַּלֵּל עִמָּהֶם בְּשָׁוֶה יִפְסִיד הַכַּוָּנָה, מַה לּוֹ לְהִתְפַּלֵּל עַל הַפְּרָד. וְיִרְאָה לְכֵן שֶׁבָּרוֹכוּ וּקְרִיאָה יֹאמַר עִמָּהֶם בֵּין הַפְּרָקִים, וְלֹא יַעֲמֹד בְּאֶמְצַע הַפֶּרֶק. וְכָל לְבָבוֹת יוֹדֵעַ ה׃ [ו] הַבְּרָכוֹת. עַיִן בְּאֵר הַיטֵב.

וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ר׳ (סק״ז) עַל דִּבְרֵי הַפְּרִי חָדָשׁ אֲלוּ׃

א [א] מְעֻמָּד. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּמַה שֶּׁכָּתַב עַיֵּן ט״ז מַשְׁמַע דְּשָׁוֶה כְּהַב״ח וְיֵחִיד אֵין צָרִיךְ לַעֲמֹד, רַק הַשְּׁלִיחֵי צִבּוּר מִפְּנֵי הַהֶפְסֵק, וְדִבְרֵי הַפ״ר בָּזֶה מְחֻפָּרִים בְּאוּר וּמְבֻאָרִים הֵיטֵב בֵּיד אֶפְרַיִם. וְעַיֵּן בְּשֶׁלְמֵי צִבּוּר (חילוק ש״ש בין הפסקים ובין הפסקלים סי״ט) שֶׁהָרַב זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה

וְאֵינָם אֶלָּא שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שְׁבָחִין. יַד אַהֲרֹן (סי׳ נד הגה״ט). וְעַיֵּן בְּסֵפֶר מִשְׁנַת חֲסִידִים דַּף ס״ה עַמּוּד א׳ (תפלת היציה פ״ט אות א). וְכֵן הוּא בַּבָּנְיָנוֹת (דרושי תפלת השחר דרוש א):

בַּאֵר הַיטֵב

(ו) **הַבְּרָכוֹת.** לְאַחַר הַתְּפִלָּה. וְכָתַב הַפְּרִי חָדָשׁ, וּמִסְתַּבְּרָא לִי דְּכָל הַבְּרָכוֹת יוּכַל לְבָרֵךְ חוּץ מִבִּרְכַּת הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת וְכוּ׳, שֶׁכְּבָר יָצָא בִּבְרָכַת מְחַיֵּה הַמֵּתִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל סִימָן מ״ו סָעִיף קָטָן א׃

א (ב) מְעֻמָּד. מִשְׁמַע דְּיָחִיד אֵין צָרִיךְ לַעֲמֹד. וְהוּא הַדִּין בְּשֶׁכָּתַב שֶׁהַמְחַזֵּן מְנַגֵּן בָּרוּךְ אַתָּה ה׳, אֵין צָרִיךְ הַיָּחִיד לַעֲמֹד כְּשֶׁאוֹמֵר יִשְׁתַּבַּח. בַּ״ח (סי״א). אֲבָל בְּסוֹף סִימָן נ״א (סי״ז) מִשְׁמַע דְּצָרִיךְ לַעֲמֹד, עַיֵּן ט״ז (סק״א). כָּל הַחֲמִשָּׁה עָשָׂר שְׁבָחִים שֶׁבִּישְׁתַּבַּח מִן שִׁיר וּשְׁבָחָה וְכוּ׳ עַד מַעֲתָה, יֹאמַר בְּנְשִׁימָה אַחַת. שְׁלָ״ה (מס׳ תמיד פרק נר מצוה לד), מָגֵן אַבְרָהָם (רש הסי׳).

בְּאוּר הֲלָכָה

יָכוֹל לְבָרֵךְ הַבְּרָכוֹת קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְנִזְהָר עַל כָּל פָּנִים לְבָרֵךְ אֱלֹהֵי נְשָׁמָה וּבִרְכַּת הַתּוֹרָה וּבִרְכַּת מְחַיֵּה הַמֵּתִים קֹדֶם שֶׁיִּתְחִיל לְצַאת מִמַּחֲשַׁךְ הַפְּרִי חָדָשׁ גַּם כֵּן, אֲבָל בְּאָמֶת אֵינוֹ חוֹזֵר בָּזֶה כְּלָל מִדְּבָרָיו הָרִאשׁוֹנִים, דִּבְרֵיהֶם יוֹתֵר טוֹב לַעֲשׂוֹת כָּכָה לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל לֹא שֶׁיִּהְיֶה עִיכּוּבָא בְּדִיעֲבַד. וְהַשַּׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה לְעֵיל שֶׁלֹּא חָלַק גַּם כֵּן לְמַעֲשֶׂה עַל הַפְּרִי חָדָשׁ, נִרְאֶה דְּסָמַךְ עַל הַשַּׁלְמֵי צִבּוּר שֶׁהַמַּאֲמָר מָרְדְּכַי הוֹסִיף גַּם כֵּן לֹא מָלְאוּ לִבּוֹ לְחַלֵּק לְמַעֲשֶׂה. וַאֲנִי אוֹמֵר בְּעִנְיָן זֶה גַּם כֵּן, דְּמִי שֶׁיִּרְצֶה לְסָמֹךְ בְּדִיעֲבַד עַל הַפְּרִי חָדָשׁ אֵין לְמִחוֹת בְּיָדוֹ, מַאֲחַר דְּהַחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל ז סי״ח) וְהַדָּבָר הַחַיִּים (דין אם איחר לבא לבהכ״נ ס״ב) הָעְתִּיקוּ דְּבָרָיו, אֲבָל מִי שֶׁיִּרְצֶה לְבָרֵךְ וְלִסְמֹךְ עַל כָּל הֲנֵי רַבָּנְוָתָא שֶׁכָּתַבְנוּ, גַּם כֵּן לֹא הִפְסִיד. וְהָרוֹצֶה לָצֵאת יְדֵי שְׁנֵיהֶם נִרְאֶה לִי שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם לִישֵׁן בְּיוֹם וְאָז כְּשֶׁיִּתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ יְבָרֵךְ אֱלֹהֵי נְשָׁמָה, דְּהָא הַבַּיִת יוֹסֵף בְּסִימָן רל״א (ד״ה ואם ישן) כָּתַב דְּהָאֲגוּר (סי׳ ג) בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה מִשְׁפֶּיְרָא כָּתַב דְּהַנַּעוֹר מִשְּׁנָתוֹ שֶׁל שְׁנַת הַיּוֹם צָרִיךְ לְבָרֵךְ אֱלֹהֵי נְשָׁמָה, וְכֵן כָּתַב בְּשִׁבְלֵי הַלֶּקֶט (סי׳ ב) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ שִׁמְחָה וְהָרַב רַבִּי אֲבִיגְדוֹר כֹּהֵן, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר הַתַּגְיָא (סי׳ א), רַק שֶׁהַבַּיִת יוֹסֵף שָׁם עַל זֶה וְלֹא נֶהֱגוּ כֵּן, אִם כֵּן בְּכָאן יֵשׁ לַעֲשׂוֹת כֵּן לְכוֹלֵי עָלְמָא. וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר תּוֹרַת אֲבִיגְדוֹר: וְדַע עוֹד דְּהַפְּרִי מְגַדִּים נָתַן עֵצָה זוֹ הַמְּזֻכֶּרֶת בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, אִם שָׁכַח וְהִתְחִיל בִּבְרָכַת קְרִיאַת שְׁמַע וְלֹא אָמַר עָדַיִן בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, יְכַוֵּן בְּפֵרוּשׁ בְּאַהֲבָה רַבָּה שֶׁלֹּא לָצֵאת בָּזֶה יְדֵי הַמִּצְוָה שֶׁל בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, וְאָז לֹא נִפְטַר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה לְכוֹלֵי עָלְמָא. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי צָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל בָּזֶה, לְפִי מָה שֶׁכָּתַב הַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (סי׳ מז סק״ו) דְּלָכֵן אָמְרוּ בְּגֶמָרָא שֶׁכְּבָר נִפְטַר בְּאַהֲבָה רַבָּה לְפִי שֶׁאַהֲבָה רַבָּה גּוֹפָא הִיא בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, וּבֶאֱמֶת מִדְּבָרָיו מוּכָח בִּירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק א׳ (ה״ח) דִּבְרָכוֹת שֶׁקּוֹרֵא שָׁם לְאַהֲבָה רַבָּה בִּרְכַּת הַתּוֹרָה כִּי קְרִיאַת שְׁמַע נְמִי תּוֹרָה הִיא, אִם כֵּן אֵיךְ יוּכַל לְחַלֵּק הַפְּנִינָה לִשְׁנַיִם, דְּהֵיינוּ לְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע יְכַוֵּן שֶׁהַבְּרָכָה זוֹ תִּהְיֶה לְשֵׁם בְּרָכָה עֶלְיוֹן, [כִּי הֵנָּם דְּאֵין הַבְּרָכוֹת מְצַפְצְפוֹת, מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה בְּשִׁבְילָהּ נִתְקַן], וּלְעִנְיַן שְׁאָר דִּבְרֵי תּוֹרָה יְכַוֵּן שֶׁהַבְּרָכָה זוֹ קוֹרְאָה עַל מְנָת שֶׁלֹּא לָצֵאת בָּהּ בִּרְכַּת הַתּוֹרָה. וְעַיֵּן לְעֵיל מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּסִימָן מ״ז בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה פוטרת) בְּשֵׁם תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה לְעִנְיַן זֶה, שֶׁלְּכְאוֹרָה מְפֻּשָׁ רְאָיָה לְפֵרֵי מְגַדִּים. וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה דְּיוֹתֵר טוֹב אִם שָׁכַח בִּרְכַּת הַתּוֹרָה וְהִתְחִיל בִּרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁיְּכַוֵּן בְּפֵרוּשׁ בִּבְרָכַת אַהֲבָה רַבָּה לִפְטֹר בָּזֶה בִּרְכַּת הַתּוֹרָה וְיִרְאֶה לִלְמֹד תָּכָף אַחַר הַתְּפִלָּה, דְּיִתְחַשֵּׁב לֵיהּ אַהֲבָה רַבָּה בִּמְקוֹם בִּרְכַּת הַתּוֹרָה לְכוֹלֵי עָלְמָא, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן מ״ז עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ט״ו, וּבְצֵדָהּ זוֹ יֵצֵא גַּם כֵּן נְקִי לְגַמְרֵי מַחֲשַׁשׁ בִּרְכָה שְׁאֵינָהּ צְרִיכָה:

* כָּל הַבְּרָכוֹת. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״י) בְּמָה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים לְעִנְיַן זְמַן הַבְּרָכוֹת. וְהִנֵּה בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים הַלְכוֹת אוֹנֶן דִּין ד׳ מַשְׁמַע מִינַּיהּ דְּלִכְתְּחִלָּה אַבְרָהָם בְּסִימָן ע״א סָעִיף קָטָן א׳, בִּרְכַּת הַשַּׁחַר לְכָל אָדָם אֵינוֹ רַק עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת עַל הַיּוֹם, דּוּמְיָא דִּזְמַן בִּרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע, לְבַד בִּרְכַּת הַתּוֹרָה [אם לֹא נִפְטְרָה עַל יְדֵי אַהֲבָה רַבָּה] וְהַשְּׁלִשָּׁה בְּרָכוֹת שֶׁלֹּא עָשֵׂנִי גּוֹי וְעָבֵד וְאִשָּׁה דְּאִלּוּ זְמַנָּן כָּל הַיּוֹם. וְזֶה אֵינוֹ, דְּהַמְּגַן אַבְרָהָם לֹא קָאָמַר רַק בְּמִי שֶׁהִיא אוֹנֵן בְּעֵצֶר זְמַן חִיּוּבוֹ בְּבֹקֶר, שֶׁהֲיָה אָז פָּטוּר, לְכָךְ פָּטוּר אַחַר אַרְבַּע שָׁעוֹת, אֲבָל בְּמִי שֶׁבְּתְחִלַּת זְמַן חִיּוּבָא הָיָה חַיָּב, בְּדִאֵי חַיָּב אֲפִלּוּ אַחַר אַרְבַּע שָׁעוֹת, כֵּן מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹנוֹ בְּהָרִיא, וְכֵן מַשְׁמַע בְּלִבּוּשֵׁי שָׁרָד (סי׳ עא ס״א) וּבְסֵפֶר חָכְמַת אָדָם (כלל קנ ס״ז) וּבְסֵפֶר שַׁלְחָן שְׁלֹמֹה (סי׳ עא ס״א), וְכֵן כָּתַב בְּהָרִיא בְּסֵפֶר מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סי׳ עא סק״א), וְיֵרֵא לְהִיוֹת שֶׁבְּכָל אָדָם דַּעַת הַמְּגַן אַבְרָהָם בְּהַגְּרָ״א וּנְהַר שָׁלוֹם וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי שֶׁזְּמַנּוֹ בְּדִיעֲבַד כָּל הַיּוֹם, אֲבָל עַד חֲצוֹת עַל כָּל פָּנִים מוּכָח בְּהָרִיא מִלְּשׁוֹנוֹ דְּלֹא הִפְסִיד הַבְּרָכוֹת. וְיוֹכֵל לִהְיוֹת שֶׁגַּם הַדֶּרֶךְ הַחַיִּים לֹא קָאֵי שָׁם רַק בְּמִי שֶׁבְּתְחִלַּת חִיּוּבָא הָיָה פָּטוּר, וְאַף דְּגַם בָּזֶה פְּלִיגִי הַנְּהָר שָׁלוֹם וְהַמְּאֲמַר מָרְדְּכַי עַל הַמְּגַן אַבְרָהָם, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁעָרֵי תְּשׁוּבָה (סי׳ עא סק״ב) וּבְרִגּוּל מַרְבָּבָה (סי׳ עא ס״א) הֶחֱזִיקוּ דִּבְרֵיהֶם לַהֲלָכָה. אֲבָל אִם כֵּן קְצַר הַדֶּרֶךְ הַחַיִּים מְאֹד בְּלִשּׁוֹנוֹ. הֵיוֹצֵא מִכָּל זֶה, דְּעֵדוּת חֲצוֹת בְּדִאֵי אֵין לְחוּשׁ לְהַפְסִידוֹ הַבְּרָכוֹת עֲבוּר זֶה, וְאַפְלוּ לְאַחַר חֲצוֹת יֵשׁ לִסְמֹךְ בְּדִיעֲבַד עַל הַפְּרִי חָדָשׁ, כִּי לֹא מָצָאתִי לְאַחַר מִן הַפּוֹסְקִים שֶׁיִּתֵּן זְמַן לְבִרְכוֹת לְפִי מָה דְּנִהֲיגִין הַיּוֹם לְהַפּוֹסְקִים דְּצֵאת הַכּוֹכָבִים הוּא מִכְרָךְ. אַחַר כְּתִבִי כָּל אֵלֶּה מָצָאתִי לְתִשְׁבֹּרֶת הָרַשְׁבָּ״א (ח״א סי׳ קצא) (וְהוּבְאָה בְּסִימָן ד׳ בְּבֵית יוֹסֵף דִּיבּוּר הַתְּחִיל) וּמִשְׁמַע מִדִּבְרֵי הָרַא״ש (סי׳ כ), וּמִשְׁמַע שָׁם לְכָאוֹרָה מִלְּשׁוֹנוֹ דְּעִקַּר בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר נִתְקְנוּ בְּבֹקֶר, וּכְשֶׁכְּבָר זֶה תִּקְּנוּ גַּם כֵּן לִנְטִילַת יָדַיִם בְּבֹקֶר דַּוְקָא, עַיֵּן שָׁם. עַל כֵּן נִרְאֶה דִּלְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהַחְמִיר לְבָרֵךְ אוֹתָם בְּבֹקֶר בְּזְמַן תְּפִלָּה, וּבְדִיעֲבַד יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הַגְּדוֹלִים הַנַּ״ל עַל כָּל פָּנִים עַד חֲצוֹת, כִּי תְּפִלָּה גּוּפָהּ חִיּוּבָהּ בְּעֶצֶם עַד חֲצוֹת דִּלְכַתְּחִלָּה בְּסִימָן פ״ט סָעִיף א׳, עַיֵּן שָׁם, וּמִי שֶׁמְּבָרֵךְ אוֹתָם אַחַר כָּךְ בְּדִיעֲבַד אֵין לְמַחוֹת בְּיָדוֹ, וְכַנַּ״ל:

ב * אֵין לוֹמַר יִשְׁתַּבַּח אֶלָּא אִם כֵּן וְכוּ׳. עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה סָעִיף קָטָן ב׳ בְּמָה שֶׁכָּתַב בְּמִי שֶׁבָּא בְּעֵת יִשְׁתַּבַּח. וְלֹא הִתְקִדְּמִינוּ לְדַיְּנָא, כִּי לְפִי מָה שֶׁהוֹכִיחַ בְּחִשּׁוּבֶת מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב (סי׳ סז) בְּכַמָּה רְאָיוֹת דְּאֵין לְדַלֵּג בְּשׁוּם פָּסוּק בָּרְכוּ בְּרוּךְ שֶׁאָמַר וְיִשְׁתַּבַּח, וְהֶבְאתִיו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּסִימָן נ״ב סָעִיף קָטָן ו׳, אִם כֵּן מִפֹּאלָא אָזְדָא לֵיהּ דִּין זֶה:

* אָמַר בָּרוּךְ שֶׁאָמַר. וּבְדִיעֲבַד מִי שֶׁדִּלֵּג בָּרְכוּ בְּרוּךְ שֶׁאָמַר וְנִזְכַּר אַחַר שֶׁכְּבָר אָמַר פָּסוּקֵי דְּזִמְרָה, וְלֹא יוּכַל עוֹד לְבָרֵךְ בָּרוּךְ שֶׁאָמַר כִּי הִיא נִתְקְנָה קֹדֶם פָּסוּקֵי דְּזִמְרָה דַּוְקָא

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כְּבָר לְהִתְפַּלֵּל וְשָׁכַח מִקְּדֶם בִּרְכַּת אֱלֹהַי נְשָׁמָה, יְכַוֵּן בְּפֵרוּשׁ בִּבְרָכַת וְנֶאֱמָן אַתָּה שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לִפְטֹר בָּזֶה בִּרְכַּת אֱלֹהַי נְשָׁמָה, וְאָז לְכוֹלֵי עָלְמָא יְבָרְכֶנָּה אַחַר הַתְּפִלָּה, דְּנִהְיֶה דִּבְרוֹת אֵינָן צְרִיכוֹת כַּוָּנָה לָצֵאת, מִכָּל מָקוֹם הֵיכָא דְּמִכַּוֵּן בְּפֵרוּשׁ שֶׁלֹּא לָצֵאת שַׁפִּיר דָּמֵי, עַיֵּן שָׁם עוֹד [פְּרִי מְגַדִּים (שם)]. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (שם) שֶׁכָּתַבְנוּ דְּאִם שָׁכַח בִּרְכַּת הַתּוֹרָה וְהִתְחִיל בִּרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע, יְכַוֵּן בְּפֵרוּשׁ בִּבְרָכַת אַהֲבָה רַבָּה לִפְטֹר בָּזֶה בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, וְיִרְאֶה לִלְמֹד תֵּכֶף אַחַר הַתְּפִלָּה וְיֵצֵא בָּזֶה אַף בְּדִיעֲבַד עַל כָּל פָּנִים יָכוֹל לְבָרֵךְ אוֹתָם עַד חֲצוֹת, כִּי כֵּן מוּכָח מֵהַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים שֶׁלֹּא הִפְסִיד הַבְּרָכוֹת אַחַר אַרְבַּע שָׁעוֹת. וְהַמְּקֻבָּל בְּדִיעֲבַד עַל הַגְּדוֹלִים הַנַּ״ל וּלְבָרֵךְ אוֹתָם אַחַר חֲצוֹת, אֵין לִמְחוֹת בְּיָדוֹ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה כל הברכות): **א** (א) שֶׁלֹּא צִבּוּר וְכוּ׳. כְּדֵי שֶׁיִּסְמֹךְ לוֹ הַקָּדִישׁ מִיָּד וְלֹא יַצְטָרֵךְ לְהַפְסִיק בֵּינֵיהֶן בְּהֶעָמִידָה לִפְנֵי הַתֵּבָה. אֲבָל בְּסִימָן נ״א סָעִיף (ו׳) [ז׳] בַּהֲגָ״ה מַשְׁמַע דְּאֲפִלּוּ מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּיִחִידִי צָרִיךְ גַּם כֵּן לַעֲמֹד בֶּאֱמִירַת יִשְׁתַּבַּח. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּא (סק״א) שֶׁתָּרַץ דְּהָתָם מִמְּנָהֲגָא וְהָכָא מִדִּינָא, וְכֵן כָּתַב הַגְּרָ״א (סי׳ נא ס״ז), וְכֵן כָּתַב בַּעֲטָרַת זְקֵנִים דְּנוֹהֲגִים אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה לַעֲמֹד כְּשֶׁאוֹמְרִים יִשְׁתַּבַּח בֵּין בְּשַׁבָּת בֵּין בְּחֹל, וַאֲפִלּוּ בְּיִחִידִי. כָּל הַחֲמִשָּׁה עָשָׂר שְׁבָחִים שֶׁבִּישְׁתַּבַּח מִן שִׁיר וּשְׁבָחָה עַד מַעֲתָה יְזַהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק בֵּינֵיהֶן, וְהַמַּפְסִיק עָנְשׁוֹ גָּדוֹל, אֲבָל אֵין צָרִיךְ שֶׁיְּהֵיהֶ בְּנְשִׁימָה אַחַת [חַיֵּי אָדָם (ח״א כלל יח ס״ד) בְּשֵׁם הַגְּרָ״א (מעשה רב סי׳ לא), וְכֵן כָּתַב הַגָּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב עֶמְדִין (בסידורו), בהלכות שקודם ישתבח), וְכֵן מַשְׁמַע בְּזֹהַר תְּרוּמָה (ח״ב קלב.), דְּלֹא כְּהַשָּׁלָ״ה (מס׳ תמיד פרק נר מצוה לד)]: **ב** (ב) אֵין לוֹמַר. בֵּין (ג) שְׁלִיחֵי צִבּוּר בֵּין אָדָם אַחֵר: (ג) אֶלָּא אִם כֵּן. דְּיִשְׁתַּבַּח (ד) הִיא הַבְּרָכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁנִּתְקְנָה לוֹמַר לְאַחַר פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה, וּמַתְחֶלֶת בְּלֹא בָּרוּךְ כִּי הִיא סְמוּכָה לְבִרְכַּת בָּרוּךְ שֶׁאָמַר, עַל כֵּן אֵין לוֹמַר אוֹתָהּ בְּלֹא בָּרוּךְ שֶׁאָמַר. וְלֹא כַּטּוֹעִין שֶׁכְּשֶׁהֵם בַּדָּרָךְ אוֹ שְׁאֵר שָׁעַת הַדְּחָק מַתְחִילִין מִיִּשְׁתַּבַּח, שֶׁמְּבָרְכִין עַל יְדֵי זֶה בְּרָכָה לְבַטָּלָה: (ד) אָמַר בָּרוּךְ שֶׁאָמַר. עַל כֵּן אֲבָל אוֹ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (ג) מוּכָח מִבֵּית יוֹסֵף (ד״ה ותוספו): (ג) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב):

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

* וּקְצָת פְּסוּקֵי (ג) דְּזִמְרָה: ג (ה) * [ג]אֵין לְבָרֵךְ עַל עֲטִיפַת (ו) צִיצִית בֵּין פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה (ג) [ג] לְיִשְׁתַּבַּח, אֶלָּא (ז) בֵּין יִשְׁתַּבַּח לְיוֹצֵר, (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן נ"ד סָעִיף ג'). הַגָּהּ: (ח) מִיהוּ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר אִם לֹא הָיָה לוֹ טַלִּית תְּחִלָּה, יִתְעַטֵּף בְּצִיצִית קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל יִשְׁתַּבַּח, כְּדֵי שֶׁיֹּאמַר הַקַּדִּישׁ מִיָּד אַחַר יִשְׁתַּבַּח וְלֹא יַפְסִיק (כל בו סימן ה'). וְכֵן אִם אֵין מִנְיָן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, (ט) יַמְתִּין (ד) [ד] הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר עִם יִשְׁתַּבַּח, (ה) (י) וְיִשְׁתֹּק עַד שֶׁיָּבֹא מִנְיָן, וְיֹאמַר (יא) יִשְׁתַּבַּח וְקַדִּישׁ (מהרי"ל (מנהגים, הל' מפילה)): ד [ד]שְׁלִיחַ צִבּוּר (יב) צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה (ו) [ו] (יג) הָגוּן. וְאֵיזֶהוּ הָגוּן, שֶׁיְּהֵא רֵיקָן (יד) מֵעֲבֵרוֹת, (טו) וְשֶׁלֹּא

ג בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב הכלבו). ד תַּעֲנִית ט"ז (ע"א).

בְּאֵר הֵיטֵב

ב (ג) דְּזִמְרָה. דְּהוּא בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה עַל פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה. וְלֹא כְּטוֹעִין שֶׁמַּתְחִילִין מִיִּשְׁתַּבַּח, שֶׁמְּבָרְכִין בְּרָכָה לְבַטָּלָה. מִי שֶׁבָּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּשָׁעָה שֶׁהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר מַתְחִיל יִשְׁתַּבַּח, וְאִם יֹאמַר בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וּתְהִלָּה לְדָוִד לֹא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר, וְיִשְׁתַּבַּח לְבַדּוֹ גַּם כֵּן אֵין לְאָמְרָהּ, טוֹב הוּא שֶׁיִּשְׁתֹּק וְיִשְׁמַע יִשְׁתַּבַּח מֵהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וְיַעֲנֶה אָמֵן וְיִתְפַּלֵּל אָז עִם הַצִּבּוּר. מַטֵּה מֹשֶׁה (סי' סה), עוֹלַת תָּמִיד (סק"ב), מָגֵן אַבְרָהָם (סי' נב סק"א): ג (ג) לְיִשְׁתַּבַּח. עַיֵּן בִּתְשׁוּבַת גִּנַּת וְרָדִים חֵלֶק אֹרַח חַיִּים כְּלָל א' סִימָן (נ"א) [נ"ב], וּבְשִׁיּוּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ד), וּבִתְשׁוּבַת מַטֵּה יוֹסֵף חֵלֶק ב' סִימָן י"א. מִי שֶׁהֵצְרַךְ לִנְקָבָיו בְּתוֹךְ פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה וְהָלַךְ וְעָשָׂה צְרָכָיו וְחָזַר, יִטֹּל יָדָיו וִיבָרֵךְ, וְיָנִיחַ צִיצִית וּתְפִלִּין וִיבָרֵךְ עֲלֵיהֶם. גִּנַּת וְרָדִים חֵלֶק אֹרַח חַיִּים כְּלָל א' סִימָן (נ"א) נ"ב, עַיֵּן שָׁם. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּסִימָן כ"ה סָעִיף קָטָן ט"ז בְּשֵׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סי' כה ס"ק כב), מַשְׁמַע דְּאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ח' סָעִיף י"ד. חֲבוּרָה שֶׁאוֹמְרִים תְּהִלִּים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְאֵרַע שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם מִנְיָן קֹדֶם בָּרוּךְ שֶׁאָמַר, אָסוּר לוֹמַר קַדִּישׁ בְּתוֹךְ פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה. תְּשׁוּבוֹת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ חֵלֶק א אֹרַח חַיִּים סִימָן ה'. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן נ"א סָעִיף קָטָן ג' מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם בְּשֵׁם מְקוֹר בָּרוּךְ (סי' א): (ד) הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר. אֲבָל הַיָּחִיד יֹאמַר יִשְׁתַּבַּח מִיָּד. וְכֵן בְּשַׁבָּת אִם גָּמַר פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה קֹדֶם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר, יֹאמַר יִשְׁתַּבַּח מִיָּד. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד): (ה) וְיִשְׁתֹּק. פַּרוּשׁ שֶׁלֹּא יַפְסִיק בְּדִבּוּר. וְיוּכַל לְהַמְתִּין חֲצִי שָׁעָה עִם יִשְׁתַּבַּח. מַהֲרַ"ם מִינְץ (סי' ח). וְכָתַב מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה), נִרְאֶה לִי דַּאֲפִלּוּ שֶׁהָה מַחֲמַת אֹנֶס כְּדֵי לִגְמֹר כֻּלָּהּ אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר לְרֹאשׁ: ד (ו) הָגוּן. כָּתַב מַהֲרַ"ם מִינְץ, בִּגְדֵי שְׁלִיחַ צִבּוּר צְרִיכִים שֶׁיִּהְיוּ נְקִיִּים בְּלִי לִכְלוּךְ וּרְבָב, וּבְגָדָיו יִהְיוּ אֲרֻכִּים

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

כָּתַב שֶׁאֵין לַעֲמֹד, שֶׁפּוֹדוֹ מְיֻשָּׁב כַּנּוֹדָע. וּמַה שֶּׁכָּתַב שֶׁיֹּאמַר הַט"ו שְׁבָחִים בִּנְשִׁימָה אַחַת, וּבְשַׁלְמֵי צִבּוּר (משפטי הזמירות וביאוריהן סכ"ד) כָּתַב דְּלֹא מַשְׁמַע כֵּן בַּזֹּהַר פָּרָשַׁת תְּרוּמָה (ח"ב קלב), אֶלָּא בְּמַפְסִיק בְּדִבּוּר דַּוְקָא הַדְּבָרִים אֲמוּרִים. וְגַם כָּתַב (שם סכ"ה) שֶׁרָאָה בִּירוּשָׁלַיִם סֵפֶר הַכַּוָּנוֹת כָּתַב יָד מִמּוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים וִיטַאל זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (שער הכוונות דרושי עלינו לשבח ונוסח התפילה, דרוש א) דְּצָרִיךְ לוֹמַר בְּסִיּוּם הַבְּרָכָה מֶלֶךְ אֵל חַי הָעוֹלָמִים. וְאֵין לוֹמַר וּבְכֵן יִשְׁתַּבַּח כו' רַק בְּשַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם: ג [ג] לְיִשְׁתַּבַּח. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם גִּנַּת וְרָדִים. וּמַה שֶּׁכָּתַב שֶׁבְּסִימָן כ"ה לֹא מַשְׁמַע כֵּן, עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם בָּזֶה (ס"ק טז). וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם שו"ת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן נ"א (סק"ג) הַדְּבָרִים בְּטַעֲמָם: [ד] הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי צָרִיךְ עִיּוּן, שֶׁנִּרְאֶה דְּגַם הַיָּחִיד שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹעַ הַקַּדִּישׁ וְלַעֲנוֹת אַחֲרָיו, דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה, אֵין לוֹ לְהַפְסִיק גַּם כֵּן בֵּין יִשְׁתַּבַּח לַעֲנִיַּת הַקַּדִּישׁ. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב בְּיַד אֶפְרַיִם בְּט"ז סָעִיף קָטָן א'. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן נ"ד (ס"ג) דְּאִם הִפְסִיקוּ לְאֵיזֶה צֹרֶךְ מִצְוָה קֹדֶם הַקַּדִּישׁ, כְּשֶׁחוֹזְרִין לְהִתְפַּלֵּל יֹאמַר הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר אֵיזֶה פְּסוּקִים מִפְּסוּקֵי דְּזִמְרָה וְיֹאמַר קַדִּישׁ עֲלֵיהֶם, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב בְּשִׁיּוּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ב) בְּשֵׁם מַטֵּה מֹשֶׁה (סי' סה) שֶׁהָאוֹמֵר יִשְׁתַּבַּח בְּלֹא קְרִיאַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה. וְעַיֵּן לְקַמָּן: ד [ו] הָגוּן. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב אֲדוֹנִי אָבִי זְקֵנִי בִּבְכוֹר שׁוֹר דַּף קט"ז (תענית טז:) עַל מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (שם) 'נָתְנָה עָלַי בְּקוֹלָהּ' (ירמיה יב ח) זֶה שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, לְפִי שֶׁהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בָּא לְעוֹרֵר מִדַּת הָרַחֲמִים, וְשֶׁאֵינוֹ הָגוּן מְהַפֵּךְ לְמִדַּת הַדִּין שֶׁהוּא מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא, וּלְכָךְ נָקַט 'נָתְנָה' כו' לְשׁוֹן נְקֵבָה. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁהָאָרִיךְ בְּתוֹכַחַת מוּסָר, וְהִמְלִיץ עַל זֶה פְּסוּק (צפניה ב יד) 'קוֹל יְשׁוֹרֵר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יָאֲרְצַיְיט שֶׁהִתְאַחֲרוּ לָבוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת עַד קָרוֹב לְבָרְכוּ, וּמֻכְרָחִים לַעֲמֹד עַל כָּל פָּנִים לוֹמַר יִשְׁתַּבַּח לִפְנֵי הַתֵּבָה כִּי אָסוּר לְהַפְסִיק בֵּין יִשְׁתַּבַּח לַקַּדִּישׁ, יִרְאוּ עַל כָּל פָּנִים לוֹמַר מִתְחִלָּה לְעַצְמָם 'בָּרוּךְ שֶׁאָמַר' וְ'אַשְׁרֵי'. וְכֵן הַחַזָּן בְּשַׁבָּת שֶׁהִתְאַחֵר לָבוֹא עַד קָרוֹב לְבָרְכוּ, יִרְאֶה עַל כָּל פָּנִים לוֹמַר מִתְחִלָּה לְעַצְמוֹ 'בָּרוּךְ שֶׁאָמַר' וְ'אַשְׁרֵי' 'וְנִשְׁמַת', וְכַנַּ"ל בְּסִימָן נ"ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ה': ג (ה) אֵין לְבָרֵךְ. אֲפִלּוּ (ג) אִם לֹא הָיָה לוֹ טַלִּית עַד עַתָּה. וְאַף שֶׁהוּא בֵּין הַפְּרָקִים, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁהַבְּרָכָה קָאֵי עַל פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה אֵין רָאוּי שֶׁיְּהֵא הָפְסַק בֵּינָם לְבֵין בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה דִּידְהוּ, דְּהַבְּרָכָה רְאוּיָה לִהְיוֹת סָמוּךְ לְהַמִּצְוָה. אֲבָל (ד) מִקֹּדֶם לָזֶה בִּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה עַל כָּל פָּנִים בֵּין הַפְּרָקִים [א]יָנִיחַ הַטַּלִּית וִיבָרֵךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְעִנְיַן תְּפִלִּין דְּמֻתָּר לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן בֵּין הַפְּרָקִים, וּבִפְרָט אִם (ה) הוּא בָּרַבִּים וּמִתְבַּיֵּשׁ לַיֵּשֵׁב בְּלִי טַלִּית וּתְפִלִּין: (ו) צִיצִית. וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן תְּפִלִּין. אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ג): (ז) בֵּין יִשְׁתַּבַּח לְיוֹצֵר. כָּל זֶה הוּא דַּוְקָא אִם לֹא הָיָה לוֹ מִקֹּדֶם, דְּאִי לָאו הָכִי גַּם זֶה אָסוּר, וְזֶהוּ שֶׁצִּיֵּן רַמָּ"א וְעַיֵּן לְקַמָּן וְכו': (ח) מִיהוּ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וְכו'. דִּגְנַאי (ו) הוּא לַצִּבּוּר לְהַמְתִּין עָלָיו בֵּין יִשְׁתַּבַּח לַקַּדִּישׁ, וְגַם הַקַּדִּישׁ קָאֵי עַל יִשְׁתַּבַּח, עַל כֵּן יִתְעַטֵּף תֵּכֶף בַּטַּלִּית (ז) וְהוּא הַדִּין בַּתְּפִלִּין (ס) וִיבָרֵךְ. אַךְ אִם לֹא הֵבִיאוּ לוֹ הַטַּלִּית עַד לְאַחַר שֶׁגָּמַר יִשְׁתַּבַּח קֹדֶם שֶׁאָמַר הַקַּדִּישׁ, (ט) יָכוֹל לְהָנִיחַ שָׁם וּלְבָרֵךְ, וְהַקָּהָל יַמְתִּינוּ, הוֹאִיל וְאִי אֶפְשָׁר בְּלָאו הָכִי, וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן בְּסוֹף סִימָן נ"ד (ס"ג) בַּהַגָּ"הּ, עַיֵּן שָׁם: (ט) יַמְתִּין הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה יוּכַל לְהַסְמִיךְ לוֹ אַחַר כָּךְ הַקַּדִּישׁ מִיָּד. אֲבָל (י) הַיָּחִיד יֹאמַר יִשְׁתַּבַּח מִיָּד. וְכֵן בְּשַׁבָּת אִם גָּמַר פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה קֹדֶם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר, יֹאמַר יִשְׁתַּבַּח מִיָּד: (י) וְיִשְׁתֹּק. פַּרוּשׁ שֶׁלֹּא (יא) יַפְסִיק בְּדִבּוּר. וְיוּכַל לְהַמְתִּין חֲצִי שָׁעָה עִם יִשְׁתַּבַּח. וַאֲפִלּוּ שֶׁהָה מַחֲמַת אֹנֶס כְּדֵי לִגְמֹר כֻּלָּהּ אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר לְרֹאשׁ: (יא) יִשְׁתַּבַּח וְקַדִּישׁ. וּבְדִיעֲבַד אִם (יב) גָּמַר גַּם כֵּן בִּרְכַּת יִשְׁתַּבַּח וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ מִנְיָן, יֹאמְרוּ עַל כָּל פָּנִים שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים מִפְּסוּקֵי דְּזִמְרָה וְיוּכַל הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר לוֹמַר קַדִּישׁ, כִּי בְּלָאו הָכִי אֵין לוֹמַר קַדִּישׁ, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיוּ בְּעֵת אֲמִירַת קְצָת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה אוֹ יִשְׁתַּבַּח עַל כָּל פָּנִים: ד (יב) צָרִיךְ. דִּכְתִיב (ירמיה יב ח) 'נָתְנָה עָלַי בְּקוֹלָהּ עַל כֵּן שְׂנֵאתִיהָ' וְאָמְרוּ חֲזַ"ל (תענית טז:) זֶה שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן. וְהַסְּפָרִים הָאֲרִיכוּ מְאֹד בְּגֹדֶל גְּנוּת הַמְּמַנִּים שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, כִּי מוֹנְעִים עַל יְדֵי זֶה טוֹב מִיִּשְׂרָאֵל: (יג) הָגוּן. וְרָאוּי (יג) שֶׁיִּהְיוּ בִּגְדֵי שְׁלִיחַ צִבּוּר אֲרֻכִּים שֶׁלֹּא יֵרָאוּ רַגְלָיו. וְיִכָּנֵס לְבֵית הַכְּנֶסֶת רִאשׁוֹן וְיֵצֵא אַחֲרוֹן. וְלֹא יִהְיֶה טִפֵּשׁ וְסָכָל, אֶלָּא שֶׁיִּהְיֶה יוּכַל לְדַבֵּר בְּעִסְקֵי הַקָּהָל כְּפִי מַה שֶּׁצָּרִיךְ. [ב]טוֹב לְהַדֵּר אַחַר שְׁלִיחַ צִבּוּר צַדִּיק בֶּן צַדִּיק, כִּי אֵינוֹ דּוֹמֶה תְּפִלַּת צַדִּיק בֶּן צַדִּיק לִתְפִלַּת צַדִּיק בֶּן רָשָׁע, וּמַה שֶּׁכָּתַב הָרֹא"שׁ (כלל ד סי' כב) שֶׁאֵין מַעֲלַת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר תָּלוּי בְּיִחוּס מִשְׁפָּחָה, דַּאֲפִלּוּ אִם הוּא מִמִּשְׁפָּחָה בְּזוּיָה וְצַדִּיק טוֹב לְקָרֵב מִזֶּרַע רְחוֹקִים, רְצוֹנוֹ לוֹמַר גַּם כֵּן רַק שֶׁאֵינוֹ מְיֻחָס, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם אֵין אָבִיו רָשָׁע [אַחֲרוֹנִים]. אֵין מוּמִין פּוֹסְלִין אֶלָּא בְּכֹהֲנִים וְלֹא בִּשְׁלִיחַ צִבּוּר, וְאַדְרַבָּה 'לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹקִים לֹא תִבְזֶה' (תהלים נא יט). [ג]וְיֵשׁ (יד) מַחְמִירִין בָּזֶה לְכַתְּחִלָּה הֵיכָא דְּאִיכָּא (טו) רָאוּי וְהָגוּן כַּיּוֹצֵא בּוֹ. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף קָטָן מ"א לְעִנְיַן סוּמָא מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: (יד) מַעֲבֵרוֹת. הָעוֹבֵר עַל הַשְּׁבוּעָה אֵין בֵּיתוֹ רֵיקָם, וְאַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא הֵעִידוּ עָלָיו, מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לָחֹשׁ לְקוֹל לְהוֹשִׁיב בֵּית דִּין עַל כָּכָה, וַאֲפִלּוּ אִם לֹא עָבַר רַק עַל שְׁבוּעַת בִּטּוּי דִּלְהַבָּא, מִכָּל מָקוֹם אֵין רָאוּי לְמַנּוֹתוֹ לִשְׁלִיחַ צִבּוּר, עַיֵּן שָׁם [אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ה)]. וְכָתַב שָׁם עוֹד (סק"י) בְּשֵׁם מִשְׁפַּט צֶדֶק (ח"ב סי' עה) דְּמִי שֶׁהוּא פָּסוּל מַחֲמַת עֲבֵרָה, פָּסוּל לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר אֲפִלּוּ בְּאַקְרַאי. וְכָתַב הַפְּרִי מְגָדִים (מש"ז סק"ג) דְּהַיְנוּ דַּוְקָא בְּשֶׁלֹּא עָשָׂה תְּשׁוּבָה: (טו) וְשֶׁלֹּא יָצָא כו'. דַּוְקָא לְמַנּוֹתוֹ לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל לְהַעֲבִירוֹ וּלְסַלְּקוֹ אַחַר שֶׁהֻחְזַק שְׁלִיחַ צִבּוּר אֵין

בְּאוּר הֲלָכָה

וּכְבָר יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּאֲמִירָתָן, **מִכָּל מָקוֹם יֹאמַר יִשְׁתַּבַּח**, דְּאֶטּוּ מִי שֶׁלֹּא בֵּרֵךְ קֹדֶם הָאֲכִילָה לֹא יְבָרֵךְ אַחַר כָּךְ [מִפְּרִי מְגָדִים (א"א סק"ב)]. **וּפְשׁוּט דְּהוּא הַדִּין בַּבְּרָכוֹת שֶׁלְּפָנֶיהָ וְשֶׁלְּאַחֲרֶיהָ דְּהַלֵּל:**

* **וּקְצָת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה.** כָּתַב בְּעִקָּרֵי דִּינִים (סי' ד אות א) בְּשֵׁם גִּנַּת וְרָדִים (כלל א סי' נב), **מִי שֶׁמֻּכְרָח לָצֵאת לִנְקָבָיו קֹדֶם יִשְׁתַּבַּח, נָכוֹן אַחַר כָּךְ לַחֲזֹר עוֹד הַפַּעַם עַל כָּל פָּנִים תְּהִלָּה לְדָוִד קֹדֶם יִשְׁתַּבַּח**, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְהַבְּרָכָה עַל מָה לָחוּל:

ג * **אֵין לְבָרֵךְ.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ה) **בְּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעִנְיַן בֵּין הַפְּרָקִים**, הוּא מַחְדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּשֵׁם הַלְּבוּשׁ. וְאַף שֶׁלְּבַסּוֹף כָּתַב (רעק"א) דְּצָרִיךְ עִיּוּן לְדִינָא, וְכֵן בְּחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל כ ס"ג) כָּתַב דְּטַלִּית יַנִּיחֶנּוּ בְּלִי בְּרָכָה עַד לְאַחַר יִשְׁתַּבַּח שֶׁיְּמַשְׁמֵשׁ בּוֹ וִיבָרֵךְ, עַיֵּן בְּסֵפֶר בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ד) וְכֵן בְּסֵפֶר מָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ג) שֶׁהִסְכִּימוּ כֵּן לְדִינָא, כִּי מָצְאוּ תְּשׁוּבָה מְפֹרֶשֶׁת לְהָרַמְבַּ"ם (פאר הדור סי' קמז) בְּעִנְיָן זֶה, **אִם כֵּן לְפִי זֶה פְּשׁוּט דְּכָל שֶׁכֵּן בִּרְכַּת אֲשֶׁר יָצַר דְּמֻתָּר לְבָרֵךְ בֵּין הַפְּרָקִים עַל כָּל פָּנִים.** וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (שם) שֶׁמִּסְתַּפֵּק בָּזֶה. עַל כֵּן **מִי שֶׁהֻצְרַךְ לִנְקָבָיו בְּאֶמְצַע הַפֶּרֶק שֶׁל**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ג (ג) דְּאִי לָאו הָכִי אַף בֵּין יִשְׁתַּבַּח לְיוֹצֵר אָסוּר כִּדְמוּכָח בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה כתב הכלבו): (ד) חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּשֵׁם הַלְּבוּשׁ, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה אין לברך): (ס) אֶבֶן עוֹזֵר לְקַמָּן בְּסִימָן ס"ו (ס"ח): (ו) לְבוּשׁ: (ז) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ג): (ס) דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות א): (ט) מָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן נ"ד (סק"ד) וּפְרִי מְגָדִים (א"א סק"ג): (י) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד): (יא) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה): (יב) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (דיני פסוקי דזמרה סכ"ו): ד (יג) אַחֲרוֹנִים: (יד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח), וְהוּא סוֹבֵר כִּתְשׁוּבַת חַוֹּת יָאִיר (סי' קעו) לְעִנְיַן סוּמָא. אַךְ בְּחַוֹּת יָאִיר לֹא נִזְכַּר שָׁם רַק לְעִנְיַן יָמִים נוֹרָאִים: (טו) פְּשׁוּט כִּי פְּסוּל זֶה אֵינָנוּ מִצַּד הַדִּין כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַחַוֹּת יָאִיר שָׁם, דְּגַם הַלְּוִיִּים לַדּוּכָן כְּשָׁרִים בַּעֲלֵי מוּמִין, עַיֵּן שָׁם:

ליקוטי דברי הרב: א] אבל בשו"ע הרב (ס"ג) כתב: מי שלא היה לו טלית עד שהגיע לישתבח, לא יברך על עטיפת ציצית [ולכאורה ה"ה לענין תפילין. ראה קצות השולחן (סי' יח ס"ו)] בין פסוקי דזמרה לישתבח, ואין צריך לומר באמצע פסוקי דזמרה, מפני שאסור להפסיק מברוך שאמר עד סוף ישתבח אפילו לצורך מצוה. **ב]** אבל בשו"ע הרב (ס"ז) כתב: וטוב לחזור אחר ש"ץ בן צדיק כי אינו דומה תפילת צדיק בן צדיק וכו', ויש אומרים שצדיק בן רשע תפילתו על הציבור יותר נשמעת מתפילת בן צדיק,

המשך בסוף הספר

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah